

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
0403 OSLO

Trondheim, 08.02.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/995

Saksbehandler:
Jo Anders Auran

Vurdering av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold og dyrehelse samt dyrevelferd ved innførsel og utsetting av storkand

Bakgrunn

Det har i flere år blitt innført storkand til Norge fra oppdrettere i Sverige. Formålet har vært og er utsetting i naturen for senere utøvelse av jakt på disse.

Forskrift om fremmede organismer under naturmangfoldloven, som trådte i kraft 1.januar 2016, stiller krav om tillatelse ved innførsel og utsetting av storkand.

Som grunnlag for søknadsbehandling under forskrift om fremmede organismer, har Miljødirektoratet behov for en vitenskapelig vurdering av risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold ved innførsel og utsetting av storkand, samt en vurdering av hvilke forskningsoppgaver og metoder som kan iverksettes for å få en bedret kunnskap på området.

Innførsel og utsetting av storkand har også dyrehelsemessige og dyrevelferdsmessige aspekter som Mattilsynet ønsker å få mer kunnskap om. Mattilsynet ber derfor om at forhold som har betydning for helse og velferd hos storkender, beskrives og om mulig risikovurderes i rapporten.

Innførsel av storkand fra Sverige er regulert av forskrift om samhandel, fjørfe og rugeegg¹. Her er de fleste dyrehelseaspekter ivaretatt, men forskriften omfatter ikke alle sykdommer. Vi ber derfor om en vurdering av risiko for introduksjon av sykdommer som tidligere ikke har vært påvist i Norge, på både villfugl og tamfugl.

¹ Forskrift 28. desember 2001 nr. 1616 om samhandel med levende fjørfe og rugeegg i EØS
<https://lovdata.no/forskrift/2001-12-28-1616>

Dyrevelferdsloven fastsetter at dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker og at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger (jf. § 3). Det finnes også en forskrift som forbyr jakt på utsatt fugl² med mindre aktiviteten oppfyller nærmere bestemte kriterier.

Det skal ha gått så lang tid fra utsetting og eventuell føring at fuglen har tilpasset seg en vill tilværelse. Den skal ha naturlig næringssøk, ha kondisjon som en vill fugl, ha fått flyveegenskaper som en vill fugl og ha en naturlig skyhet for mennesker. Fuglen skal være satt ut senest 20. juli. Eventuell føring skal foregå på slik måte at fuglen utvikler naturlig næringssøk, og det er ikke tillatt å bruke føringsautomat. Mattilsynet ber om en vurdering av risiko for redusert dyrevelferd hos stokkender som settes ut for jaktformål i Norge.

Oppdrag

- 1) Miljødirektoratet ber Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) om å foreta en vurdering av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold i Norge ved innførsel og utsetting av stokkand. Biologisk mangfold er definert som mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene, jf. naturmangfoldloven § 3 bokstav c. Mulig påvirkning på økosystemer og andre arter, og risiko ved eventuelle følgeorganismer/blindpassasjerer, må fremgå av vurderingen av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold.

Følgende bør trekkes inn i vurderingen:

- Faren for genetisk forringelse av stedegne individer av samme art
- Interaksjoner mellom stedegne og importerte individer/populasjoner
- Påvirkning på annen fauna ved utsetting, herunder også om dette vil øke forekomsten av små - og mesopredatorer
- Eutrofieringseffekt på mindre vann ved utsetting av et større antall fugl, samt eventuelle kaskadeeffekter på lokalt økosystem

Hvis det er spesielle tiltak eller begrensninger som vil kunne påvirke risikoen, må dette framgå av vurderingen. Dersom utsettingen av stokkand kan ha effekter på økosystemtjenester skal dette oppgis i rapporten, men ikke inngå som en del av vurderingen av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold. Miljødirektoratet ber om at risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold vurderes ut fra et 50-års-perspektiv.

Videre ønsker Miljødirektoratet faglig vurdering av hvilke forskningsbaserte verktøy og metoder som kan benyttes for å bedre kunnskapsgrunnlaget om risiko og uheldige følger for biologisk mangfold ved utsetting av stokkand, for eksempel effektundersøkelser, merking av fuglene for å undersøke gjenfangst, og kartlegging/overvåking av indikatorarter i vann.

- 3) Mattilsynet ber vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) om å foreta en vurdering av
 - risiko for introduksjon av nye sykdommer ved innførsel og utsetting av stokkand fra Sverige
 - risiko for redusert dyrevelferd som følge av dagens praksis med utsetting av stokkand i naturen. Spesielt ønsker vi å få belyst grad av overlevelse hos utsatt stokkand og risikofaktorene som påvirker overlevelsen. Der det er relevant ønsker vi å få beskrevet mulige risikoreducerende tiltak.

Det skal lages en felles risikovurderingsrapport som besvarer spørsmålene fra Mattilsynet og Miljødirektoratet. Risikovurderingsrapporten skrives på engelsk med et norsk sammendrag. Vi ber om at rapporten leveres innen 15. juni 2017, eller etter nærmere avtale.

² Midlertidig forskrift 24. august 1990 nr. 761 om forbud mot jakt på utsatt fugl <https://lovdata.no/forskrift/1990-08-24-761>

Assessment of the risks to biodiversity, animal health and welfare from the release of hand-reared mallard *Anas platyrhynchos* in Norway

Background

Since the 1970s, there has been an increasing interest in introducing hand-reared mallards to Norway for hunting purposes. To this end, landowners in Norway have established contact with rearing facilities in Sweden and introduced about 10 000 ducklings for release in Norway annually.

The import and release of hand-reared mallards requires a permit under the Regulation on Alien Species pursuant to the Norwegian Nature Diversity Act. In order to assess permit applications, there is a need for more knowledge on the effects of the release of mallards on biodiversity, both on a local, regional and national scale. There is also a need for an evaluation of which science-based tools and methods should be applied to increase our knowledge further.

The import and release of hand-reared mallards also concerns animal health and welfare. The Norwegian Food Safety Authority (NFSA) requests that conditions affecting health and welfare of mallards are described and, if possible, risk assessed in the report.

The import of mallards from Sweden is regulated under The Regulation for intra-Community trade of poultry and hatching eggs³. The Regulation takes into account most aspects concerning animal health in regard to import of live poultry, however, it does not cover all diseases. The NFSA therefore request an assessment of the risks of introducing diseases not previously found in wild birds or poultry in Norway when importing mallards.

The Animal Welfare Act states that animals have an intrinsic value irrespective of the benefits they may have for humans. It further states that all animals shall be treated well and be protected from unnecessary stress and strains (§ 3). In addition, there is a Regulation that bans hunting of released birds, unless some specific criteria are fulfilled. The timing of the release and potential feeding of the birds should be so that there is left sufficient time for the birds to adapt to life in the wild before the onset of the hunting season. Adaptations to life as a wild bird include natural foraging behaviour, shyness towards humans and improved flying skills. In addition, the released birds should possess the same level of fitness as wild birds. Birds shall be released into the wild no later than July 20th. If feeding takes place, the feeding procedure should ensure that birds develop natural foraging behaviour, and the use of automatic feeders is therefore not allowed. The NFSA requests an assessment of the risks of reduced animal welfare for mallards that are released for hunting purposes in Norway.

Assignment

- 1) The Norwegian Environment Agency (NEA) requests the Norwegian Scientific Committee for Food Safety (VKM) to undertake an assessment of the risks of negative impacts on biodiversity in Norway stemming from introduced mallards. The Norwegian Nature Diversity Act § 3 letter c defines biodiversity as the

³ Forskrift 28. desember 2001 nr. 1616 om samhandel med levende fjørfe og rugeegg i EØS
<https://lovdata.no/forskrift/2001-12-28-1616>

variability among ecosystems and species, intraspecies genetic variation and the ecological relationships between ecosystem components.

If a permission is granted, the Norwegian Environment Agency may put forward terms and conditions that are deemed necessary in order to prevent negative impacts on native biodiversity. A possible influence upon ecosystems and other species, and risk of "hitchhiker organisms" should be included in the assessment. The assessment should i.e. include:

- Interbreeding between released and wild mallards and the potential for genetic impact on native populations.
- Ecological interactions between released and resident mallards.
- The impact of duck release on local fauna, including potential for increased abundance of small and medium-sized predators.
- Mallard release and water eutrophication, including potential for downstream effects on local ecosystems.

If there are specific measures or limitations that may affect the risk, this must be stated in the assessment. If the introduction and release of mallards may affect ecosystem services, this must be stated in the report, but not as a part of the actual risk assessment. The time frame for the risk assessment of negative impacts on biodiversity should be 50 years

- 2) NEA also requests a scientific evaluation on which science-based tools and methods to apply for further increased knowledge, e.g. methods to investigate effects on biodiversity, tagging of chicks before release (capture-mark-recapture methods) and mapping/surveillance of indicator species in waters.
- 3) NFSA requests VKM to undertake an assessment of
 - The risk of introducing new diseases when introducing and releasing mallards from Sweden.
 - The risk of reduced animal welfare as a result of the established routines for releasing hand-reared mallards in the wild. Especially we wish to assess the survival rate of released mallards and the risk factors influencing their survival. When relevant, possible measures for risk reduction should be described.

NEA and NFSA request the Norwegian Scientific Committee for Food Safety (VKM) to answer the assignment in a single report. The report should be written in English with a summary in Norwegian. We request the report to be delivered latest 15. June 2017, or otherwise as agreed upon.

Relevant background documents

- Import og utsetting av stokkand i norsk natur, - kunnskap og risiko. Notat, Miljødirektoratet 2016
- Rådet for dyreetikk 2005. Uttalelse om jakt, fangs tog fiske på dyr i hegn/steng, og utsetting av oppdrettede dyr i naturen for jakt/fiske.
<http://www.radetfordyreetikk.no/2005/10/utsetting-oppdrettete-dyr/> Rådgivende organ oppnevnt av Landbruksdepartementet.
- Champagnon, J., Guillemain, M., Gauthier-Clerk, M., Lebreton, J. & Elmberg, J. *Consequences of massive bird releases for hunting purposes: Mallard *Anas platyrhynchos* in the Camargue, southern France*. Wildfowl Special Issue 2. 2009.
- DGIF Mallard Release Committee 2007. An evaluation of captive-reared Mallard releases in Virginia
- Fox, A.D., Jónson, J. E., Aarvak, T., Bregnballe, T., Kjær Christensen, T., Kuhlmann Clausen K., Clausen, P., Dalby, L., Eske Holm, T., Pavón-Jordan, D., Laursen, K.,

- Lehikoinen, A., Lorentsen, S-H., Pape Møller, A., Nordström, M., Öst, M., Söderquist, P. & Therkildsen, O. R. 2015: *Current and potential threats to Nordic duck populations- a horizon scanning exercise*. — Ann. Zool. Fennici 52: 193-220
- Gauthier-Clerk, M., Lebarbenchon, C. & Thomas, F. 2007. *Recent expansion of highly pathogenic avian influenza H5N1: a critical review*. IBIS.
 - Handberg, K. J., Therkildsen, O. R. & Jørgensen, P. H. 2010: *Genetic analysis of avian influenza virus from wild birds and mallards reared for shooting in Denmark*. — *Avian Diseases* 54(Suppl. 1): 420-425.
 - Söderquist, P. 2015: *Large-scale releases of native species: the mallard as a predictive model system*. Ph.D. thesis, Department of Wildlife, Fish and environmental Studies, Swedish University of Agricultural Sciences, Umeå.
 - Söderquist, P., Gunnarsson, G. & ElMBERG, J. 2013: *Longevity and migration distance differ between wild and handreared mallards *Anas platyrhynchos* in northern Europe*. *European Journal of Wildlife Research* 59: 159-166.
 - Söderquist, P., Norrström, J., ElMBERG, J., Guillemain, M. & Gunnarsson, G. 2014: *Wild mallards have more "gooselike" bills than their ancestors: a case of anthropogenic influence?* — *PLoS One* 9: e115143, doi: 10.1371/journal.pone.0115143.
 - Vildtforvaltningsrådet 2006: *Indfangning, udsætning og jagt på fasan, agerhøne og gråand i Danmark*. — Rapport fra arbejdsgruppe nedsat af Vildtforvaltningsrådet, Copenhagen, Denmark.

Saksansvarlige i Miljødirektoratet: Jo Anders Auran, Seniorrådgiver Viltseksjonen
Esten Ødegaard, prosjektleder artsseksjonen

Saksansvarlige i Mattilsynet: Maria Været Veggeland, Seniorrådgiver Seksjon dyrevelferd
Fredrik Wittenburg Andersen, Seniorrådgiver Seksjon dyrehelse

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Jo Anders Auran
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.